

In Memoriam

Prof. dr. Jeroen J.G. van Merriënboer (1959 – 2023)

Op woensdag 15 november 2023 verloor de gemeenschap van onderwijswetenschappers en onderwijsontwerpers een ware reus, Jeroen van Merriënboer. Hij zal heel erg gemist worden!

Jeroen J.G. van Merriënboer ging op 30 maart 2023 met emeritaat als hoogleraar Leren en Instructie aan de Universiteit Maastricht. Vóór zijn emeritaat was hij onderzoeksdirecteur van de Graduate School of Health Professions Education (SHE) van de Universiteit Maastricht. Tevens bekleedde hij erefuncties aan de Universiteit van Bergen, Noorwegen, en de Open Universiteit van Nederland. Hij behaalde een masterdiploma in de Experimentele Psychologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam (1984) en rondde in 1990 aan de Universiteit Twente zijn proefschrift af op het gebied van de instructietechnologie.

Jeroen specialiseerde zich in onderzoek naar cognitieve structuren en processen, instructiemodellen voor complexe leerprocessen, holistische benaderingen van instructieontwerp en het gebruik van ICT in het onderwijs. Hij werd een van de meest gerespecteerde en meest invloedrijke wetenschappers binnen de cognitieve psychologie en op het gebied van onderzoek naar het ontwerpen van onderwijs. Zijn werk is veelvuldig geciteerd in tijdschriftartikelen en boekhoofdstukken over leren, instructie en medisch onderwijs. Ruim vijftig promovendi voltooiden onder zijn begeleiding hun proefschrift. Jeroen was lid van de redactieraad van hoog aangeschreven wetenschappelijke tijdschriften en ook was hij onderwijsdirecteur en wetenschappelijk directeur van het Interuniversitair Centrum voor Onderwijswetenschappen (ICO).

Zijn prijswinnende monografie *Training Complex Cognitive Skills* (1997) biedt met zijn uit vier componenten bestaande onderwijsontwerpmodel voor het verwerven van complexe cognitieve vaardigheden een systematische, op theorie gebaseerde benadering voor het ontwerpen van omgevingen voor complex leren. Met deze monografie en het vervolg op dat boek, *Ten Steps to Complex Learning* (2007), heeft zijn werk een aanzienlijke invloed gehad op de manier waarop docenten het ontwerp en de uitvoering van instructie benaderen. Zijn onderzoek naar de *cognitieve belastingstheorie* (Sweller, 1988; Sweller et al., 1998) is sterk bepalend geweest voor het huidige denken over leren en over hoe we daarbij de knelpunten van het werkgeheugen kunnen omzeilen. Zijn werk op deze gebieden heeft bijgedragen aan verbetering van de kwaliteit van het onderwijs en van de leerresultaten van talloze studenten en professionals over de gehele wereld, en zal de komende decennia van grote invloed blijven.

Niet alleen zijn werk, maar ook zijn manier van werken heeft de levens van velen geraakt en veranderd. Zijn leiderschap, dat wordt gekenmerkt als inspirerend, respectvol en standvastig, is een voorbeeld voor ons allemaal. Jeroen nam al zijn collega's serieus, ongeacht hun academische positie. Bovendien betoonde hij altijd een grote edelmoedigheid, bijvoorbeeld door zijn ruimhartige beschikbaarheid in tijd en door collega's te betrekken bij de talrijke, vaak prestigieuze, activiteiten waarvoor hij werd uitgenodigd. Gedurende zijn gehele carrière ondersteunde hij actief en effectief de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de mensen om hem heen. Vrijwel iedereen die het genoegen had om met hem samen te werken, zag hem als een vriend.

Jeroen was een echte pionier en zijn bijdragen aan het vakgebied zullen nog jarenlang in herinnering blijven en nog generaties lang vorm blijven geven aan de manier waarop we onderwijs geven en onderwijs ontwerpen. Jeroen inspireerde iedereen die hem omringde met een ongelooflijke combinatie van kalme kracht en helderheid van geest die zo typerend voor hem was.

Jeroen zal enorm gemist worden door allen wiens levens hij heeft aangeraakt.

Slaap zacht, mijn lieve leraar, mentor, rolmodel en vooral, vriend.

Paul Kirschner, emeritus hoogleraar Onderwijspsychologie aan de Open Universiteit Nederland

Literatuur

- Sweller, J. (1988). Cognitive load during problem solving: Effects on learning. *Cognitive Science*, 12, 257-285.
- Sweller, J., Merriënboer, J. J. G., van & Paas, F. G.W. C. (1998). Cognitive architecture and instructional design. *Educational Psychology Review*, 10, 251-296
- Van Merriënboer, J. J. G. (1997). *Training Complex Cognitive Skills*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Van Merriënboer, J. J. G. & Kirschner, P. A. (2007). *Ten steps to complex learning: A systematic approach to four-component instructional design*. London, United Kingdom: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

Naschriften

Naschrift 1: [Hier](#) kunt u de afscheidsrede van Jeroen van Merriënboer bekijken.

Naschrift 2: Vittorio Busato heeft een prachtig video-interview met Jeroen van Merriënboer opgenomen in het kader van het *Oral History Project* van het Archief en Documentatiecentrum Nederlandse Gedragswetenschappen; dat interview is [hier](#) te bekijken.

3

PEDAGOGISCHE
STUDIËN

<https://doi.org/10.59302/ps.v10i1.18781>